

Over water en pesticide

Nationaal Golf & Groen symposium – 13 september 2022

JvM

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
17 GOALS TO TRANSFORM OUR WORLD

SDG6: Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all

Doelen:

- Verminderen van watervervuiling
- Aanzienlijk efficiënter watergebruik
- Duurzame toevoer en onttrekking

Verdringingsreeks

Waterkader op golfbanen

1. De golfbaan voldoet aan de wettelijke vereisten en rapportageverplichtingen
2. Gras is geselecteerd voor ons klimaat en lokale omstandigheden
3. Er is een visie en strategie van de golfbaan om water te gebruiken als een instrument om grasvegetatie in leven te houden voor speelbaarheid, niet voor groene kleur

Waterkader op golfbanen

4. Geen gebruik van drinkwater voor beregening van de golfbaan, zelfs niet tijdens droogte
5. Bergen van regenwater en oppervlaktewater van neerslagpieken om de behoefte aan grondwater te verminderen
6. Uitvoeren van beregening-audits (catch cans)

Waterkader op golfbanen

7. Moderne/waterbesparende berekeningstechnologie en regelmatig onderhouden
8. Medewerkers opgeleid in bewegingstechnologie als onderdeel van het greenkeepersteam (computerinstellingen en sproeieraanpassing)
9. Regelmatige communicatie (niet alleen tijdens perioden van droogte/veel regen) over onderhouds- en beheeruitdagingen

Beregeningswater voor golfbanen

—

minder afhankelijk

&

meer zelfvoorzienend

Best practices beregeningswater

1. Beregeningsmeter installeren
2. Onttrekkingsvergunning controleren
3. Contact met eigen waterschap
4. Bedrijfswaterplan opstellen
5. Communicatie met golfers

Best practices beregeningswater

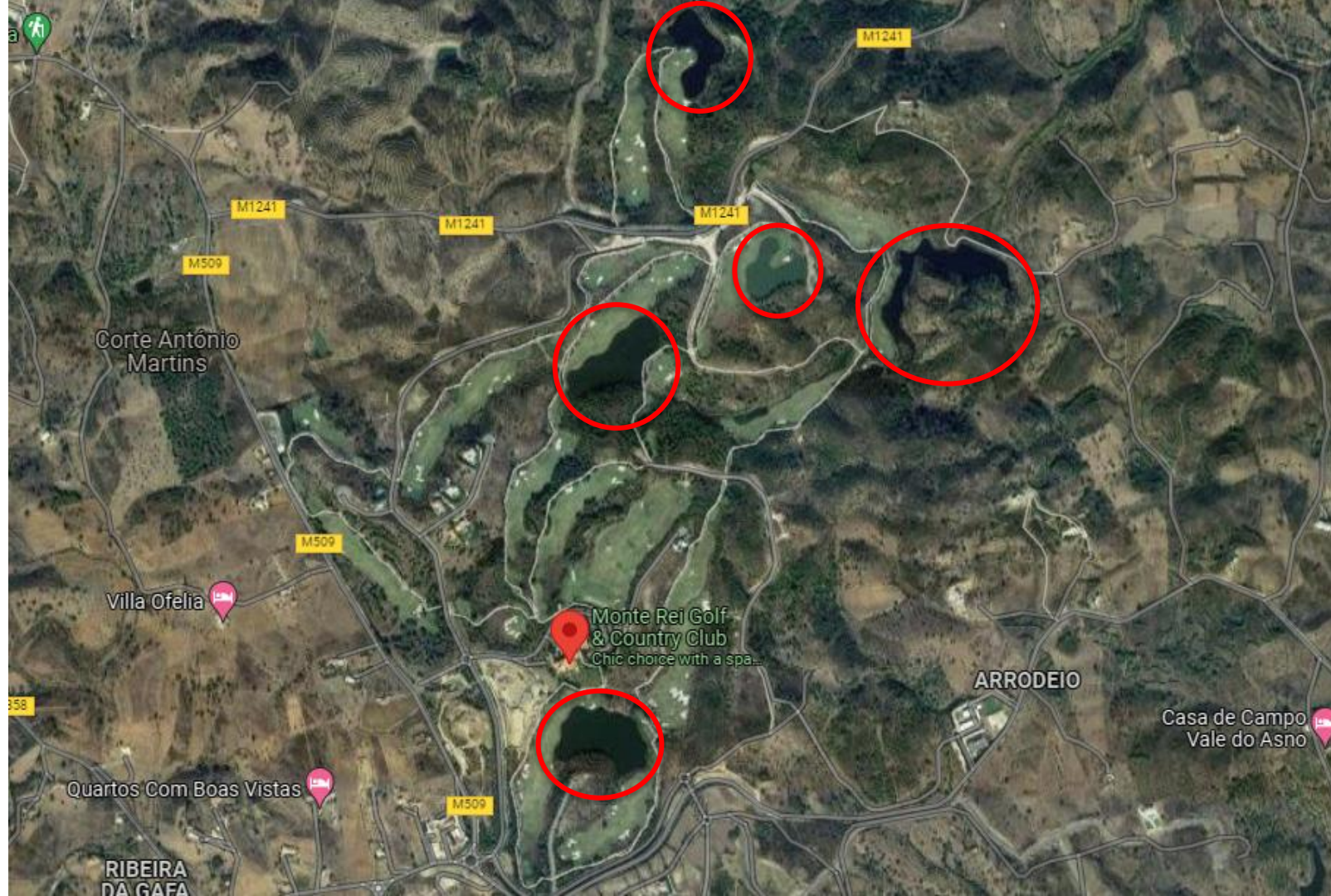

6. Extra bufferingcapaciteit (waterhindernissen uitbreiden)
7. Meanderen waterlopen en regelbare stuwen
8. Afkoppelen hemelwaterafvoeren
9. Budgetteer voor onderhoud en vervanging beregeningsinstallatie
10. Resistente grassen en diepere wortels

Best practices beregeningswater

11. Beregeningsaudit uitvoeren en sturen op data
12. Wetting-agentprogramma opstellen
13. Handwater zo veel als mogelijk en syringing
14. Verdiep je in innovaties
15. Oriëntatie op waterbassins en alternatieve bronnen

Nederland

vs.

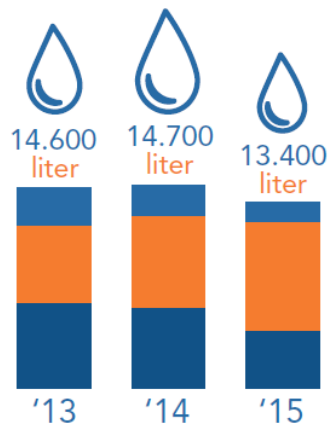
Spanje

vs.

Frankrijk

Gebruik water

- Oppervlakte
- Grondwater
- Leidingwater
- Gerecycled drainagewater

- 57,3% gerecycled drainagewater
- 38,5% oppervlakte- en grondwater
- 3,6% ontzilt water
- 0,6% leidingwater

- 20% gerecycled drainagewater
- 70% oppervlakte- en grondwater
- 10% leidingwater

*“It’s the air in the soil
that makes the roots
grow!”*

Ken Siems, CGCS MG

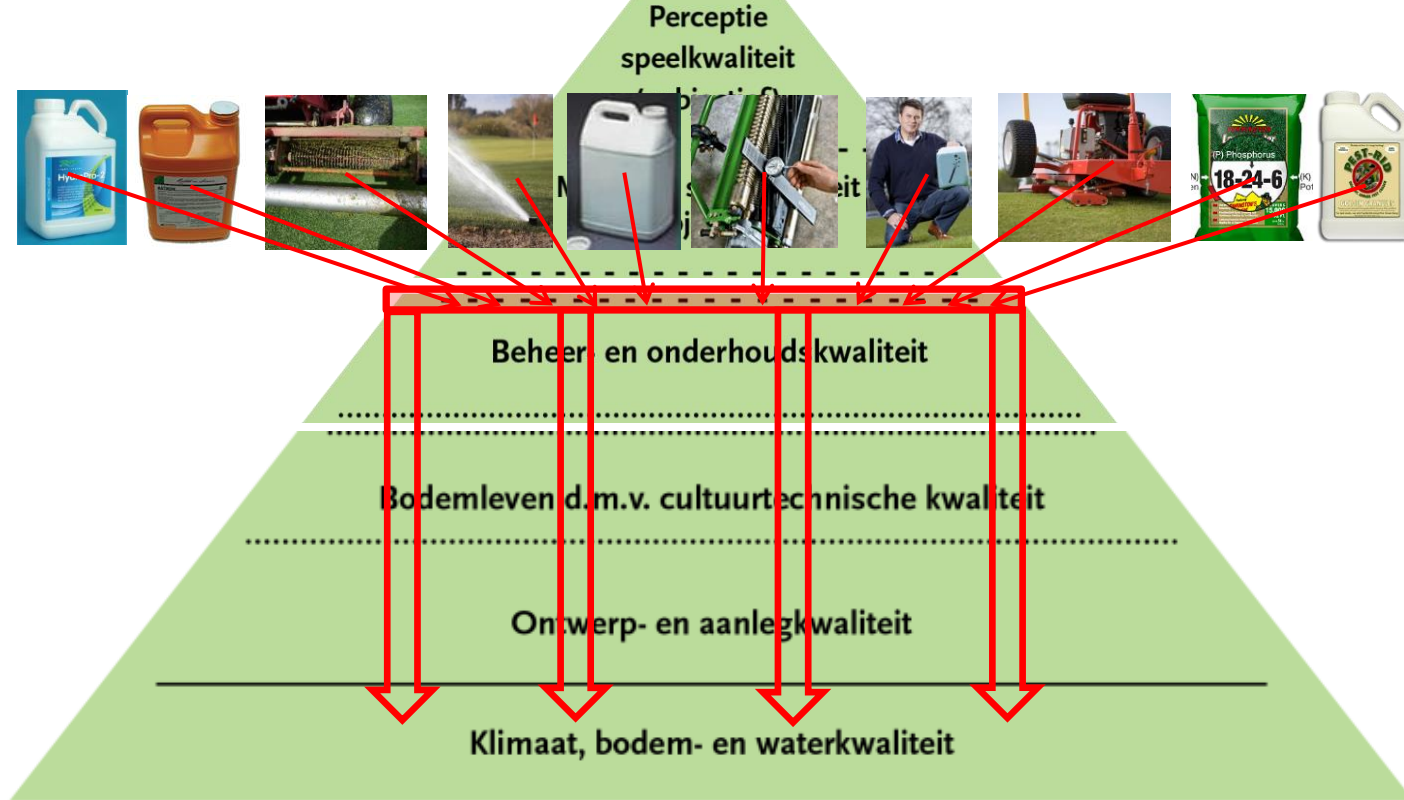

DUTCH
OPEN **2022**

Big Green Egg
OPEN
POWERED BY
GOLF.NL

Quick-fixes, schijnoplossingen en symptoombestrijding

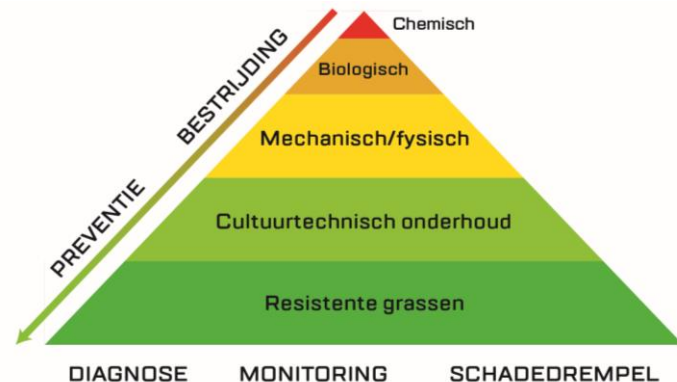
Stand van zaken: IPM

Integrated Pest Management (IPM)-systematiek per 01-01-2014 wettelijke verplichting voor professioneel pesticidegebruik (voortkomend uit de huidige 2009-EU Directive).

IPM-systematiek specifiek voor golf per 01-04-2020 in OnCourse geïmplementeerd.

- Golfsector specifiek
- Laagdrempelig invulling geven aan wettelijke verplichting
- Anonieme monitoring op de implementatie ervan
- Belangenbehartiging a.d.h.v. data

OnCourse[®]

Nederland

www.getoncourse.golf

Start vandaag!

GEO Certified[®]

R&A

[Dashboard](#)[Werkwijze](#)[Natuur](#)[Milieu](#)[Samenleving](#)[Jaargegevens](#)[Succesverhalen](#)[Bestandsopslag](#)[Hulp & Feedback](#)[Informatie](#)[Take the tour](#)

Best practices

Werkwijze	14%	
Natuur	9%	
Milieu	0%	
Samenleving	0%	

Communicatie

Informeert en inspireert golfers, medewerkers en de lokale samenleving met een groeiende verzameling gebruiksklaar communicatie materiaal

Jaargegevens

Van jaar tot jaar om trends en kansen te zien

2019 2018 2017

+ Voeg een jaar toe

Hulpmiddelen

Volg analyseer en communiceer eenvoudiger belangrijke informatie met behulp van innovatieve en handige hulpmiddelen

Uitgelichte Succesverhalen

Deel uw Succesverhalen

Bekijk alle Succesverhalen >

Water Sourcing & Self-Sufficiency

Woburn Golf Club, England

Sand martin preservation

Dunbar Golf Club, Scotland

Locally Sustainable Benches

Remuera Golf Club, New Zealand

Het gebruik van OnCourse

 Werkwijze
● 6 van 14

Aan de slag

Dit onderdeel leidt u door de stappen van het Nederlandse GEO-certificeringsproces.

- Aan de slag >
- In vijf stappen naar (her)certificering >

Jaarlijkse acties

Alles wat u moet weten over de audit: notitie waarin wordt beschreven hoe de audit, na het doorlopen van het hele OnCourse-traject, verloopt (wordt toegevoegd)

- Huidige situatie en wet- en regelgeving >
- Jaargegevens >
- Jaarlijkse controle Visie en Werkplan >
- Integrated Pest Management >**

Meer informatie

De sectie Meer informatie wordt regelmatig geüpdate. Bij zo'n update worden nieuwe vragen en antwoorden toegevoegd, maar wordt ook nieuwe informatie met betrekking tot wet- en regelgeving getoond.

- Certificeringsbeleid >
- Veelgestelde vragen >

- Een overzicht van het proces richting IPM-compliance.

Integrated Pest Management

 Noodzakelijk voor certificering

Introductie op IPM

☐ Download en lees het document 'Introductie op IPM & OnCourse'

[Voeg notities toe](#)

☐ Alles wat momenteel van toepassing is, is aangevinkt

Introductie IPM voor golfbaanbeheer in Nederland

Op deze pagina kunt u de systematiek volgen en alle gegevens invoeren die voorwaardelijk zijn voor geïntegreerde gewasbescherming (Integrated Pest Management/IPM) voor golfbaanbeheer in Nederland en zoals afgestemd met het Ministerie van I&W

Aspecten van IPM zijn in veel gevallen al onderdeel van de OnCourse-thema's Natuur/Gras en Jaargegevens/Gras. Per onderdeel kunt u gegevens invoeren in tekstvelden. Bij sommige onderdelen wordt een nadere uitwerking gevraagd. U kunt dan:

- een notitie toevoegen ("Voeg notities toe"), of
- een formulier downloaden en dit invullen, bewaren en weer uploaden.

Uploaden kan via de knop *Bestandsopslag*, deze treft u aan in de indeling links op dit scherm. U kunt hier bestanden opslaan onder *Werkwijze*.

[Introductie op IPM & OnCourse](#)

Taken en bevoegdheden

☐ Download en vul het 'Organisatieschema IPM' in zoals hier rechts in het grijze gedeelte te vinden is.

☐ Upload het afgeronde formulier in Bestandsopslag - Werkwijze

[Voeg notities toe](#)

☐ Alles wat momenteel van toepassing is, is aangevinkt

Taken en bevoegdheden

Gezond grasbeheer is een verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. Iedereen heeft daarbij zijn rol en verantwoordelijkheid. Door deze te omschrijven wordt duidelijk wie kan worden aangesproken op welk aspect van het beheer en onderhoud.

[Klik hier](#) om het document 'Organisatieschema IPM' te downloaden. Nadat het ingevuld is moet dit worden geupload in Bestandsopslag - Werkwijze

[Lees meer](#)

Diagnose van de golfbaan

☐ Voer een 0-meting uit met behulp van het formulier (zie rechtsonderaan) voor de weergegeven parameters van de verschillende speloppervlakte.

☐ Rond het gedeelte Gras af in OnCourse, dat gevonden kan worden in het thema Natuur.

Diagnose van de golfbaan

Veel golfbanen streven de mooiste en groene grasmatten na, maar niet zelden zijn de uitgangspunten zodanig dat dit niet haalbaar is zonder pesticidegebruik. De ligging van een golfbaan bepaalt of er een goede ondergrond is, veel of weinig schaduw en relatief veel of weinig neerslag. Omgevingsfactoren kunnen ook invloed hebben op de aanvoer van onkruidzaad. De kwaliteit van de ondergrond is sterk bepalend voor de groeikansen van gras. Deze kwaliteit hangt samen met parameters als waterafgeeftendheid, pH en organische stof.

Het stellen van doelen

- ☐ Bepaal streefwaarden met behulp van het formulier
- ☐ Upload het formulier nadat het ingevuld is in Bestandsopslag - Werkwijze

[Voeg notities toe](#)

- ☐ Alles wat momenteel van toepassing is, is aangevinkt

Het stellen van doelen

Ook het beheer van gras is een willekeurige bezigheid wanneer niet duidelijk is waar dat toe moet leiden. Door het stellen van doelen kan men een gerichte aanpak ontwikkelen. Het vastleggen van doelen heeft betrekking op drie aspecten:

- Optimale omstandigheden voor gezonde grasgroei
- Schadedrempels voor aantastingen
- De speltechnische kwaliteit

[Lees meer](#)

Planning

- ☐ Onderhoudsplan geupload
- ☐ Bemestingsplan geupload
- ☐ Beregeningsplan geupload

[Voeg notities toe](#)

- ☐ Alles wat momenteel van toepassing is, is aangevinkt

Planning

[Lees meer](#)

Monitoring

- ☐ Rond het deel Gras af in het thema Natuur.
- ☐ Vul het deel Sportgras bij Jaargegevens in.

[Voeg notities toe](#)

Jaarlijkse monitoring

Een goede en gezonde grasmat kan alleen ontstaan wanneer beheer en onderhoud planmatig worden uitgevoerd en alle preventieve maatregelen worden overwogen i.c.m. minder milieubelastende bestrijdingen; dit is de essentie van IPM. Door plannen te maken moet een beheerder nadenken over de aanpak en wordt de vraag gesteld hoe het gras zich ontwikkelt en wat nou de bedoeling is. Met planvorming hangt onlosmakelijk samen dat wordt bijgehouden of die plannen worden uitgevoerd en dat wordt nagegaan wat de effecten van de gerealiseerde plannen zijn. Oftewel: de uitgevoerde werkzaamheden en de resultaten daarvan (die door monitoring worden geïnventariseerd) moeten geregistreerd worden.

Maak een monitoringsplan voor elk jaar. Deze parameters komen terug in de tabellen en in het gedeelte *Gras* binnen het thema Natuur in OnCourse.

☐ Alles wat momenteel van toepassing is, is aangevinkt

Monitoring

☐ Rond het deel Gras af in het thema Natuur.

☐ Vul het deel Sportgras bij Jaargegevens in.

[Voeg notities toe](#)

☐ Alles wat momenteel van toepassing is, is aangevinkt

Jaarlijkse monitoring

Een goede en gezonde grasmat kan alleen ontstaan wanneer beheer en onderhoud planmatig worden uitgevoerd en alle preventieve maatregelen worden overwogen i.c.m. minder milieubelastende bestrijdingen; dit is de essentie van IPM. Door plannen te maken moet een beheerder nadenken over de aanpak en wordt de vraag gesteld hoe het gras zich ontwikkelt en wat nou de bedoeling is. Met planvorming hangt ontsmakelijk samen dat wordt bijgehouden of die plannen worden uitgevoerd en dat wordt nagegaan wat de effecten van de gerealiseerde plannen zijn. Oftewel: de uitgevoerde werkzaamheden en de resultaten daarvan (die door monitoring worden geïnventariseerd) moeten geregistreerd worden.

Maak een monitoringsplan voor elk jaar. Deze parameters komen terug in de tabellen en in het gedeelte [Gras](#) binnen het thema Natuur in OnCourse.

Gebruik OnCourse ook elk jaar om data over bijvoorbeeld pesticide- en bemestingsgebruik te registreren binnen [Jaargegevens van OnCourse](#).

Evaluatie

☐ Evalueer jaarlijks het beheer en onderhoud van de golfbaan en upload het formulier.

[Voeg notities toe](#)

☐ Alles wat momenteel van toepassing is, is aangevinkt

Jaarlijkse evaluatie

Plannen en registreren van beheer en onderhoud zijn essentieel. Dit heeft echter minder waarde wanneer niet op gezette tijden het succes daarvan wordt nagegaan. Een goede beheerder stelt zichzelf de vraag of de aanpak en werkzaamheden zinvol zijn geweest en bijdragen aan het realiseren van gezond gras en afname van pesticidegebruik.

Klik hier te downloaden [Overall evaluatie IPM](#) . Upload het formulier nadat het ingevuld is in Bestandsopslag – Werkwijze.

[Lees meer](#)

< Ga terug naar
Jaarlijkse controle Visie en Werkplan

Ga verder naar
Certificeringsbeleid >

Golfbaan:

Datum:

Weersomstandigheden:

Naam opname:

[illegible]

Stand van zaken: pesticidevrij beheer

- Pesticide-gebruiksverbod buiten de landbouw (per 2016/2017) met daarop voor o.a. sport specifieke uitzonderingen hersteld per 8 juli 2022.
- Hernieuwd juridisch traject tussen overheid en leveranciers wat nog jaren gaat duren.
- Zie ook: <https://www.ngf.nl/over-de-ngf/nieuws/2022/jul/2022-verbod-op-gebruik-van-pesticiden-op-sportvelden-weer-van-kracht>

→ Hernieuwde uitzonderingen *per 2023* (zie [hier](#) voor de *huidige* uitzonderingen):

Golfterreinen								
Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	green	fringe/ collar	foregreen/ apron	tees	fairways	maintained-rough	golfrough
<i>Plantago spp.</i>	Weegbree	nee	maximaal 20%/jaar met inachtneming schadedrempel					nee
<i>Veronica filiformis</i>	Draadereprijs							
<i>Veronica arvensis</i>	Veldereprijs							
<i>Taraxacum officinalis</i>	Paardenbloem							
<i>Bellis perennis</i>	Madeliefje							
<i>Trifolium spp.</i>	Klaver							
<i>Polygonum aviculare</i>	Varkensgras							
<i>Hypochaeris radicata</i>	Biggenkruid							
<i>Ranunculus repens</i>	Kruipende boterbloem							
<i>Stellaria media</i>	Vogelmuur							
<i>Cerastium fontanum</i>	Hoorbloem	nee	nee					pleksgewijs
<i>Cirsium arvense</i>	Akkerdistel							
<i>Jacobaea vulgaris subsp. Vulgaris</i>	Jakobskruid							
<i>Rumex obtusifolius</i>	Ridderzuring							
<i>Sagina procumbens</i>	Liggende vetmuur	10%	nee					
<i>Plant growth regulator</i>	Grasgroeiremmer	nee	nee					nee
<i>Melolontha melolontha</i>	Meikever	ja, met 'laagrisico' gewasbeschermingsmiddel						nee
<i>Amphimallon solstitialis</i>	Junikever							
<i>Tipula spp</i>	Emelten	ja, met 'laagrisico' gewasbeschermingsmiddel	nee					
<i>Clariiedia spp. (vml. Sclerotinia homoeocarpa)</i>	Dollar spot	2x/jaar met inachtneming schadedrempel	nee					
<i>Microdochium nivale, Fusarium nivale</i>	Sneeuwschimmel	1x/jaar met inachtneming schadedrempel						

Concept EU-regulering

- Een pesticide reductiedoelstelling van 50% tot 2030 voor de land- en tuinbouw in de EU.
- Een verbod op het gebruik van alle pesticiden buiten de land- en tuinbouw in de EU vanaf de tweede helft van 2024 (implementatie per land per 2025?).
- Alle chemische en biologische, laag risico en basische of meer gevaarlijke stoffen.
- Toepasbaar in 'sensitive areas' en elke openbare en privéruimte, inclusief alle sportvelden.
 - de huistuin
 - de eigen productie van bloemen, groenten & fruit
 - alle professionele toepassingen op golfbanen, sportvelden, stadions en trainingsfaciliteiten, renbanen, etc.
 - begraafplaatsen (inclusief oorlogsgraven), professioneel behandelde gazons, parken en gemeentelijke gebieden

Potentieel ook professioneel gebruik op bermen, vliegvelden, Defensieterreinen, het spoor, benzinestations en bosbeheer, afhankelijk van of de locatie zich in een ecologisch 'sensitive area' bevindt.

Concept EU-regulering

- De huidige Directive (Richtlijn) voor duurzaam gebruik van pesticiden uit 2009 (SUD) geeft individuele landen flexibiliteit om voorgestelde voorwaarden te implementeren met betrekking tot timing, reductiedoelstellingen, implementatie van Integrated Pest Management, enz.
- Europese Green Deal en de Commissie's 'Farm-to-fork'-strategie → evaluaties uitgevoerd: ernstige tekortkomingen in de uitvoering, toepassing en handhaving van de SUD in sommige lidstaten. Hierdoor is de Commissie genoodzaakt strengere regels in te voeren, bijvoorbeeld in de vorm van een verordening op EU-niveau om de samenhang te vergroten en een effectiever beleid in afzonderlijke lidstaten in te voeren.
- Daarom is de nieuwe concept Regulation (Regulering/verordening) inzake het duurzaam gebruik van pesticiden (SUR) restrictiever en biedt landen geen flexibiliteit. Een Regulering is een bindende wetgevingshandeling die in haar geheel van toepassing is in alle EU-lidstaten en die de nationale wetten overrulet.

Concept EU-regulering

- De enige uitzonderingen op dit verbod op het gebruik van alle pesticiden in deze concept-regulering zijn wanneer er geen technisch haalbare alternatieve bestrijdingstechniek met een lager risico is om het bewezen ernstige en uitzonderlijke risico van de verspreiding van *quarantaine organismen* of *invasieve uitheemse soorten* in te dammen.
- Als deze SUR er doorheen komt, geen uitzonderingen of eigen kaders meer in de lidstaten.
- Feedback openbaar, tot nu toe voornamelijk positief ten gunste van de SUR.
- De feedback van de lidstaten gaat via het ministerie van Landbouw van elk land.
- Gaat over de menselijke gezondheid (blootstelling), de ontwikkeling van biodiversiteit en milieuoverwegingen.

Perception rules politics

